

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Златинка Костадинова Георгиева, д.пс.

професионално направление: 3.2 Психология, месторабота ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, катедра „Психология.

Във връзки с дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на тема: **„ДИНАМИКА НА ГЕНЕРАЛИЗИРАНИТЕ ОЧАКВАНИЯ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ДЕПРЕСИЯ“** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология.

Автор на дисертацията: **Борислава Петрова Димитрова**, докторант в редовна форма на обучение в докторска програма „Медицинска психология“ към катедра „Психиатрия и медицинска психология“, Факултет „Медицина“ при Медицински университет – Варна.

**Научен ръководител:** *проф. Иван Стоянов Александров, д.пс.н.*  
*доц. д-р Светлин Върбанов Върбанов, д.м.*

Становището е изготвено съгласно Закона за развитието на академичния състав и Правилника за приложението му, както и съгласно Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет – Варна.

Представеният комплект с материали е съгласно Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна за придобиване на ОКС „Доктор“.

### 1. Общо представяне на процедурата и докторанта

*По-важни документирувани процедури по хода на докторантурата са:*

- Заповед № Р-109-497 / 04.11.2020 г. на проф. д-р В. Игнатов, д.м., Ректор на Медицински университет „проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна, Борислава П. Димитрова е зачислена за редовен докторант към катедра „Психиатрия и медицинска психология“, Медицински университет – Варна.

- На заседание на катедра „Психиатрия и медицинска психология“ към МУ – Варна, насрочено със заповед № Р-109-415/ 25.11.2024 г., предвид доклада с вх. №102-2145/07.11.2024 от ръководител катедра и с решение по протокол №30/11.11.2024 г. на Факултетен съвет и доклад с вх. № 103-7411/18.11.2024 г., докторант Борислава П. Димитрова редовна форма на обучение в докторска програма „Медицинска психология“ професионално направление 3.2 Психология, е отчислена с право на защита.

- Научното жури е определено със заповед № Р-109-415/25.11.2024 г. на Ректора на Медицински университет – Варна.

- Представеният комплект документи съответстват с Правилника за развитие на академичната състав на МУ- Варна.

Заявявам, че предвид така изложените факти за хода на докторантурата, не намирам допуснати нарушения в процедурата

*Кратки биографични данни за докторанта.* Борислава Петрова Димитрова е родена 21.04.1981 г. в гр. Варна. През периода 2001-2006 г. завършва специалност „Психология“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ гр. Варна в ОКС „Бакалавър“, след което продължава обучението си в специалност „Криминология и социална превенция“, ОКС „Магистър“ при Технически университет – Варна. В периода 2008-2009 г. завършва обучението си в специалност „Психология – Приложна психология“ към ВСУ „Черноризец Храбър“ гр. Варна. Професионалният опит на докторанта е обогатен с участия в курсове за след дипломна квалификация и лични социални умения. Биографичните данни доказват позитивното развитие на Борислава Димитрова в професионален и научен план.

**2. Актуалност на тематиката.** Дисертацията на Б. Димитрова е посветена на актуална и значима тема предвид следните аргументи:

- В световен мащаб депресивните разстройства са основна част от психичните заболявания. Те водят до изразено влошаване на социалното функциониране и понижаване качеството на живот, което понякога представлява риск за живота на пациента.

- Налице са теоретични и методическите разработки свързани с факторите, отключващи депресивното разстройство. Нужен е съвременен психологически прочит, свързан с разбирането на лицата склонни към депресивни реакции, техните личностни черти и особености, базисните нагласи и представи за един успешен живот. Обединени в подпомагането на ресурсите за справяне, личностно функциониране, психолози и психиатри е нужно да разработят своевременни и ефективни стратегии за подобряване на психичното здраве.

Актуалността на темата в дисертационния труд може да се обоснове с няколко аспекта:

*Интердисциплинарност:* Темата, с която се е ангажирала Б. Димитрова обединява медицината и психологията, което в контекста на съвременните изследвания и терапевтични практики подпомага по-доброто присъединяване на психологическите подходи в лечението и обгрижването на страдащите от депресивните разстройства.

*Практически и научен принос:* Познавайки депресията като заболяване от гледна точка на медицината и психологията, изследването и предлагането на конкретни стратегии от страна на медицинската психология би допринесло за цялостното разбиране и управление на стресогенните фактори, които влияят върху психическата устойчивост и адаптивност на съвременния човек. Обединявайки двете науки може да се предложат нови решения за подобряване на психическото и физическо здраве на клиента/пациента.

### **3. Познаване на проблема.**

Докторантката много аргументирано очертава основанията за своето дисертационно изследване, доказва необходимостта му и определя прецизно фокуса му. Тя е проучила и анализирала коректно специализираната литература по проблема. Поради спецификата на темата е ползвала източници от психология и медицинската психология.

Демонстрирани са добри теоретични познания и изследователски способности, които се потвърждават при избора и приложението на изследователския инструментариум, при разработване на теоретичната основа на изследването, при анализа на резултатите от собственото емпирично изследване.

По-голямата част от източниците са съвременни издания. По своя характер изследването е теоретико-емпирично. Концептуалната му рамка включва въведение и 3 глави. Добре са очертани параметрите на изследването и въпросите, на които ще се търси аргументиран отговор. Предложеният дизайн на изследването разкрива ясни изследователски намерения. Целта и задачите, предметът и хипотезите на изследването са прецизно формулирани, логически свързани и кореспондират с темата. Обектът и контингентът на изследването са подходящо подбрани.

Методиката на изследването е подбрана правилно, диагностичният инструментариум е адекватен и надежден и позволява да се очертаят различни аспекти на проблема, да се разработят и приложат подходящи техники за реализиране на целта и задачите.

### **4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите**

Представеният дисертационен труд е в общ обем 131 страници, от които основният текст е 111 страници. Дисертацията е онагледен с 42 таблици, 2 фигури и 5 приложения. В структурно отношение, дисертацията се състои от въведение и следните основни раздела/глави – Литературен обзор; Методология на емпиричното изследване; Резултати; Обсъждане; Изводи, заключение и приноси. Използвани са 146 литературни източника, от които 22 на кирилица и 124 на латиница.

#### **Оценка на дисертационния труд и приносите**

Във **въведението** се мотивира изборът на тема на дисертационния труд, извежда се актуалността и практическата значимост на разглежданата проблематика. Аргументира се необходимостта от отговори на въпроси свързани с изясняване на причинно-следствените взаимовръзки между депресията и регулативните личностни променливи – генерализираните очаквания и тяхното влияние върху спецификата и динамиката (трансформацията) на заболяването в процеса на лечение.

**Литературният обзор** е структуриран в 10 параграфа, в които се разработва теоретичните основи на изследването. Следвано е общоприето разбиране за същността на тази част от дисертационното изследване, а именно - терминологично прецизиране и преглед на изследванията на проблема до този момент. Посочена е спецификата на генерализираните очаквания в структурата на личността, локусът на контрола, характеристика на оптимистични и негативни очаквания и влиянието на дългосрочната мотивация в живота на съвременния човек. В литературния обзор, докторантката

анализира взаимовръзките между оптимизма, мотивацията и депресивните състояния като умело преплита генерализираното очакване, локализация на контрола и възможната проява на тревожно разстройство.

Б. Димитрова демонстрира добра научна осведоменост, компетентно анализира съжденията по изследвания проблем.

**Методика на изследването.** В дисертационния труд е представена детайлно организацията и методиката на емпиричното изследване. Описани са подробно трите етапа на изследването, характеристиките на извадката, целите, диагностичните процедури. Подробно са анализирани резултатите от приложените изследователски методи – работна карта, Скалата за оценка на депресията на Montgomery и Asberg, Тест за оценка на дългосрочната мотивация на индивидуалното поведение и др.. Изследвани са 70 респонденти с клинични данни за депресия, провели стационарно лечение в Дневен стационар към Втора психиатрична клиника, УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна и амбулаторно лечение в МЦ Медикал плус – гр. Варна.

Получените резултати са онагледени чрез графични методи. В тази част на дисертацията се анализират изследователските резултати.

#### **5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта**

Авторът на дисертационния труд има 5 публикации, съдържанието на които съответстват на темата на дисертационното изследване. Техният брой е значителен и е доказателство за регулярно популяризиране на дисертационното изследване.

#### **6. Автореферат**

Представеният автореферат отразява основните тези, направените изводи и научни постижения в дисертационния труд. *Препоръка:* Добре би било да се включи съдържанието на първа глава, като накратко се посочат основните понятия използвани в дисертационния труд.

#### **7. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати**

Дисертационният труд представлява задълбочено и добре обмислено научно изследване, отговарящо на стандартите за такъв тип академични разработки. Направен е задълбочен прочит на актуални и значими световни и български научни публикации по темата на дисертацията.

Разработен е модел на емпирично изследване, който е реализиран чрез креативни хипотези и подходящ психодиагностичен инструментариум. Очертани са перспективите за бъдещи научни изследвания свързани с търсене и прилагане на стратегии за подобряване на психичното здраве.

#### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Предоставеният дисертационен труд на тема „Динамика на генерализираните очаквания при пациенти с депресия“, разработен от докторант Борислава Петрова Димитрова е добре структуриран, изложението е последователно и логически непротиворечиво и демонстрира подчертания интерес и ангажираност към изследваната проблематика. Текстът е разработен е съгласно изискванията за научно

изследване и в своята същност притежава теоретико-познавателен и практико-приложен характер.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата, научните публикации и научните приноси е изцяло положителна.

Постигнатите резултати ми дават основание убедено да заявя положителния си вот и да предложа на Научното жури да присъди на Борислава Петрова Димитрова образователна и научна степен „ДОКТОР“ в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, докторска програма „Медицинска психология“.

Януари, 2025 г.

Изготвил становище

Заличено на основание чл. 5,  
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)  
2016/679

(доц. д-р Златинка Георгиева)